

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

3die Aarg.

31te December 1872.

24de Hefte.

Indsendt til "For Hjemmet."

Det forladte Hus.

(Efter et Motiv af Lennhøen.)

Bort nu vandred Liv og Aand
Fra sin Bolig Haand i Haand;
Vindber lod de aabne staa,
Glemte Døren ligesaa.

Slutt er nu den Glands saa klar
I de to Vinduers Glar;
Landsked bor ved Husets Dør,
Hvor, der sad en Taler før.

Slut nu Døren sagte til!
Skodderne jeg lukke vil,
Husets Tomhed ellers maa
Endnu mer til Hjertet gaa.

Er dig end den Hytte kjær,
Dvæl dog ikke længe her:
Kun af Ford er dette Hus,
Snart det synke skal i Grus.

Men det derfor ei gaar tabt:
Mesteren, som det har stabt,
Vil opreise det paany —
Straalende i Zions By.

Thi dets Eier vandred glad
Til den høitophygte Stad;
Der han har et evigt Hjem
I det ny Jerusalem.

Sa, han vandred stille hen
Til sin Konge og sin Ven.
Har du og den Konge kjær,
Skal med Fryd du se ham der.

—a.

Murer-Familien.

(Efter det Tydske.)

(Slutning.)

XI.

Det var Nytaarsmorgen, Gertrud sad med Lise paa Stjødet i Lænestolen ved Ovnen. Da traadte Rosa hen til hende, og rakte hende et i kulørt Papir indlagt Nytaarsønske. Pigen stod stum og med nedslagne Dine. Endelig overbåndt hun sin Undselighed og begyndte, skjæmt med svag og skjælvende Stemme, at fremsige det udenad lærte Nytaarsønske. Hun takkede Gud, da hun var færdig dermed, og overlod nu sin Broder Georg sit Sted. Han gik frem paa samme Maade som Søsteren, kun var han meget driftigere end hun. Han slog med Armene i Luften, deklamerede, som han havde lært, og skreg trods nogen Korporeal, der indergercerer Rekruter. Han talte om det nye Aar, om Tidens Flygtighed og dens alvorlige Betydning, berømmede Guds

og hans kjære Moders Forjorg, ønskede denne Sidste Lykke og Velsignelse, og lovede endelig, kun at ville gjøre hende Glæde, og sluttede endelig med et stibt Bif.

Gertrud besaa nu Nytaarsønskerne, roste, som det sig burde, Børnenes sjrlige Haandskrift, og sagde derpaa smilende til German: Svordan er det, German, har du ogsaa lært et Dusse for mig?

German gjorde et bejænde Skrabud med Foden, rømmede sig og begyndte:

Endstjont en Plante ung og spæd,
Er jeg dog ei af daarlig Sæd,
Men vil min Moder til Gode
En Ihdig Søn hende være.

Moderen gav ethvert Barn et hjerteligt Kys, og sagde: I ere min største Skat, og jeg begjærer ingen anden. Naar I stedse bliver gode

og forstandige, da er jeg ogsaa lykkelig.

Da Kandidaten ved Middagstid traadte ind i Gertruds Stue, fandt han hende net og festligt klædt siddende ved Bordet, og saa tillige, at hun hurtig viklede et Papir om en gylden Gjenstand, som hun søgte at skjule for ham.

Nei se, sagde han, har min kjære Madam Engelman Gemmeligheder for mig? Nu, jeg vil heller ikke vide noget om den, og vil Intet have seet.

Gertrud svarede, let rødmende, idet hun atter aabnede Papiret, De maa gjerne vide det, Hr. Kandidat! kun er det mit Ønske, at De ikke skal tro, at jeg er forføngelig. Det er, som De ser, en Guldskjæde. Mine Børn ønskede mig imorges mange Gatte, da kom jeg til at huffe paa, at jeg foruden dem endnu havde en Stat, og tog den frem for at fornøje mig lidt ved at se paa den, og for tillige at ihukomme den salige Giberinde.

Nu trængte Børnene sig omkring hende for at bese Kjæden; den var forsynet med en bred Laas, og var til at bære om Halsen. Den har vi aldrig seet dig bære, Moder! selv ikke paa Festsdage, sagde de.

Dersom jeg gjorde det, da kunde man med Rette bestyblde mig for Overmod, svarede Gertrud. Al! da Eders Fader endnu levede, da maatte jeg forvare den i den mest skjulte Krog, thi han vidste, at jeg havde den, og havde altsfor gjerne opofret den for sin ulykkelige Livensskab. Men jeg lod mig hellere slaa, end at jeg skulde have opofret mit sidste Redningsanker. Og Gud være lovet! Han har altid hjulpet, saa at

jeg ikke har haft nødig at sælge den.

De talte før om Kjædens Giberinde, det er altsaa en Forøring? sagde Kandidaten.

Ja, og en mig evig mærkværdig og dhrebar Gave. Nu skal De høre: Min Moder var en Udlænding, en Sveitsjerinde, derfra har jeg ogsaa mit, her ikke brugelige Navn, Gertrud. Jeg var en temmelig ubidende Pige, da jeg kom i Tjeneste; da lavede Gud det saa, at jeg kom til et meget ædelt Hærskab, som bar over med min Enfoldighed og bibragte mig nogen Dannelsje. De vare et Par gammelagtige, velhavende, men børnløse Ægtefolk. I fem Aar var jeg der, indtil min afdøde Mand ægtede mig. Fruen gav en rigelig Løn, men havde den Egenhed, at hun ikke gav nogen Tulegave, hvilket man ellers her bruger. Dette blev sagt Folkene, naar de bleve fæstede. Tre Aar havde jeg som Stuepige tilbragt i deres Tjeneste, da jeg en Tuleaften tilligemed Koffkepigen, netop som vi havde klædet os lidt paa, blev indkaldt i Hærskabets Værelse. Den Dag bliver mig stedse uforglemmelig. Fruen modtog os, da vi traadte ind, med de Ord: I vide, at jeg i Almindelighed ikke giver nogen Tulegave, og dette er jo ogsaa sagt Eder, da I traadte i Tjenesten, dog vil jeg, da jeg har været tilfreds med Eders Tjeneste, idag gjøre en Undtagelse, og give Eder hver dette Lørklæde. Endnu ser jeg den gode Dame med det stille, blege Ansigt staaende for mig, og hører hendes langsomt udtalte Ord. Den os tiltænkte Gave bestod af et Bom uldshalstørklæde af den alleralminde

ligste Slags, og derfor just ingen værdifuld Gave. Jeg modtog mit, kysede Fruens Haand, neiede, takkede og gif. Koffepigen derimod vendte Tørklædet foragteligt om i sin Haand og sagde knipst: Jeg takker, naadige Frue, men saadanne Tørklæder har jeg nok af før, behold De derfor selv denne store Gave; derpaa kastede hun med et haanligt Smil Tørklædet paa Bordet og gif ogsaa. Da hun kom ned i Tjenerstuen til mig, overøste hun mig med Bebrejdelser, fordi jeg ikke havde gjort som hun. Sligt gjerrigt Paf maa man lade føle det, at de kan mærke sig det til en anden Gang, sagde hun. Jeg vilde hellere gaa uden Halsstørklæde, end jeg vilde takke for et saadant. — Hvorfor det? svarede jeg, Tak koster Intet, jeg taler dog saa mangt et unyttigt Ord, og vi vidste jo, at vi Intet kunde vente, hvorfor skulde jeg ikke modtage en Gave, om den ikke var værd mere end en Mark. Jeg tager jo en Knappenaal op af Gulvet, hvorfor skulde jeg da ikke modtage dette Tørklæde, som min Frue vilde give mig? Tørklædet behager mig just, og jeg vil strax falde det og bruge det. Herpaa tog jeg Tørklædet op for at sætte det til Spunden. O, Himmel! da finder jeg denne Kjæde fæstet med et Par Sting fast til Tørklædet, og skriger høit af Forundring og Glæde. Men nu blev Koffepigen til Løth's Saltstøtte, derefter blev hun rasende over sin Dumhed, og bed endelig i det sure Tæble, atter at gaa ind til Fruen og hdmgygt bede om Tørklædet. Hun havde just været i ærgerligt Lune, sagde hun, og havde ikke rigtig tænkt derover, og aldrig havde hun troet,

at Tørklædet indeholdt en saadan værdifuld Gjenstand.

Men der kom hun godt an! Du har jo nok af saadanne Tørklæder, sagde Fruen meget unaadigt; isvrigt have vi Begge taget Feil af hinanden, og til Paaste forlader du min Tjeneste. Derved blev det ogsaa. — Derfor er denne Kjæde mig saa mærkelig og kjær.

Bemærk Eder dette, Børn, — sagde Kandidaten — den, der ikke agter Lidet, faar aldrig Stort.

Børnene havde ved Somsfru Liebieg's Død faaet en stor Frygt for at fryse ihjel. Derfor bade de sin Moder om herefter at maatte jøbe i den varme Stue, istedetfor i det kolde Sovekammer. Da dette, som det var at forudsæ, blev dem negtet, varmede German hemmelig sit Vaskvand, og Rosa fyldte om Aftener en Krukke med varmt Vand for dermed at opvarme Sengene. Da skede det efter et Par Dages Forløb, da hun havde lagt Krukken paa Dvnen, at Proppen med et Knald for ud af den, og Vandet flød sydende ned ad Dvnen. Moderen erfarede hele Sammenhængen. Først skjændte hun paa dem, fordi de havde Hemmeligheder for hende, og dernæst foreholdt hun dem de skadelige Følger af deres Fremfærd. Jo mere I forskæler Eder, desto mere bidende vil I føle Kulden. Derfor vil I vil fryse til Gavn's, da gaa, efterat I har vasket Eder med varmt Vand, ud i Luften. Men forsøg derimod at vaske Eder med koldt Vand eller Sne, da vil Eders Hud blive brændende. Derfor den gamle Somsfru havde været mere hærdet, da havde hun ikke frosset ihjel. — Brændevin varmer ogsaa tilsynel-

vende Legemet, men kun tilshneladende, thi det gjør, at Mennesket hurtig dør i Kulden. Den egne Legemsvarme er det bedste Varmemiddel, og denne bliver bevaret og forøget ved Hærdelse. Derefter maatte Børnene atter drikke koldt Vand, vasse sig i koldt Vand og gaa i sine kolde Senge. Og deres Ængstelse for at frjse ihjel gif alligevel ikke i Opfyldelse. Meget mere befandt de sig vel derved som Fjfsen i det iskolde Vand.

Saaledes hengif Vinteren. Da Foraaret og senere Sommeren kom, gif Børnene sædvanlig efter fuldbragt Arbeide med Moderen og Hr. Bermuth ud i det Frie, i Dresdens yndige Omegn. Og saa Loschwitz blev oftere besøgt tilligemed deres der boende Beskjendte. Paa en saadan Spadsjeretur var det, at Gertrud kom over Georg, der med Flid havde skilt sig fra de Andre, og blev var, at han røgte paa en Cigar. Vel havde Drengen, da han saa sin Moder, kastet den fra sig, men hun havde seet nok til deraf at drage Slutninger, som foraarstagede hende megen Ængstelse. Vel sagde hun ham for Diebliffet intet Ord derom, men forbeholdt sig hertil et beleiligere Dieblif, hvilket hun vidste vilde findes allerede om to Dage. Denne Dag har hun atter et stort Baand om sin Kappe, og var tillige meget alvorlig. Kandidaten havde denne Dag Forhindringer, der ikke tillod ham at tilbringe Tiden sammen med dem, og dette var netop idag Gertrud ogsaa kjært. Saa drog de da Alle, ogsaa den halvandet Aar gamle Lise, over den smukke Elbro og ud af Meisnerporten; da de her bsteede af fra Weien, sag-

de ældre Børn: Na, vi skal gaa paa Kirkegaarden!

Og saa var det. Gertrud førte det lille Tog gjennem en Labyrinth af Grave hen til en simpel, med Græs bedækket Grav, hvor ved en Rosenbust et stort Trælois hævede sig, hvis Indskrift viste, at Murer Engelman her laa begravet. Ligeoverfor Korset satte Gertrud sig paa en Grav tilligemed Børnene.

Wilde 3—sagde hun vemodig—at det idag er Eders Faders Dødsdag? I dag for et Aar siden var det, at maaste kun et Glas Brændevin formeget berøvede Eders Fader Livet, mig min Ægtefælle og Eder Eders Forsørger. Saameget formaar en tilshneladende Ubetydelighed at bevirke! Erindrer du endnu, Georg, hvor bred du var paa din Fader, og ønskede at knuse hans Arm? Nu kunde jeg fristes til at gjøre ligesaa med dig.

Georg bleguede, og stammede forstreckt: Med mig?

Ja med dig! fortsatte Gertrud med straffende Tone, hvorledes overraskede jeg dig iforgaars?

Jeg ved slet ikke, hvad du mener Moder,—svarede Georg, men blev rød derved.

Nejt ikke—sagde Gertrud—og forsynd dig ikke dobbelt. Jeg saa tydelig Cigaren i din Mund og derefter ryggede ligge paa Jorden, hvorhen du hurtig kastede den, da du saa mig komme.

Jeg havde faaet den af en Skolegut—indskjoldte Georg sig—og vilde kun probere—

Derfor du ikke holdt det for noget Ondt, svarede Gertrud, hvorfor vilde du da skjule det; men du har erkjendt det Urigtige deri, og af den

Grund er du strafværdig. Tobaksrøgning er en slem Vane, og du, endnu en blot Dreng, vil begynde dermed? I dag advarer jeg dig, træffer jeg dig engang til røgende, da skal du "føle".

Kjære Moder—bad Georg grædende—jeg skal ikke oftere gjøre det, men sig intet derom til Hr. Wermuth.

Stille gif nu Børnene hjem igjen med sin Moder, anvendende hver paa sig den Straffepædiken, Georg havde modtaget.

XII.

Tæmmelig ensformig vare fem Aar forløbne siden Engelmans Død. Gertrud boede endnu i det samme Hus, og Kandidaten ligeledes. Noja, nu sytten Aar gammel, lærte at sy Strædderjøm; Georg, en stor kraftfuld Yngling paa sytten Aar, fortjente som Skriver hos en Advokat næsten allerede sit Brød; Herman, langtfra ikke saa stærkdoogen som Broderen, var en flittig, god Dreng, som besøgte den nye oprettede Borger-skole, og havde derfra gode Vidnesbyrd; Lise endelig, ikke fuldt syv Aar, var en lysloftet Engel, der blomstrede som en udsprungne Rose, især nu ved Paaasketider, thi hun saa, rød udslaaet over det hele Legeme, i sin Seng, og Moderen frygtede for, at hun vilde faa Skarlagensfeberen. I nogle Dage havde den Lille klaget over Hovedpine, ondt i Halsen og Smærter i Maven, og maatte endelig af Mæthed ty til Sengen. Her sad nu den stakkels Moder, i megen Bekymring betragtede Barnet, der som det yngste var hendes særdeles Yndling, isjönt hun aldrig lod de andre mærke dette. Kandidaten, som i

denne Tid syntes overhøbet med Forretninger og kun var lidet hjemme, traadte isfærdig ind i Værelset til Lises Leie.

Nu, hvorledes gaar det med min lille Yndling? spurgte han med Deltagelse.

Som De ser, hun ligger i en skrækkelig Hede, og har ikke faa megen No, at hun kan luffe et Die. Min Kæbørste har raadet mig at give hende stærkt Ol, for at Udsklettet kan komme rigtig frem. Men jeg vil hellere give hende Gjldethe, hun kommer før i Sved deraf.

Ingen af Delene — sagde Kandidaten. Jeg talte nylig med Stiftelseslægen, som senere vil besøge Barnet, og spurgte ham om, hvorledes man skulde forholde sig. Hun skal drikke The af Lindeblomster og holdes maadelig varm. I Stuen maa ikke være over 12 Graders Varme og frisk Luft; jeg skal bringe mit Thermometer herop, saa kan De derefter maale Varmen. Naturligvis maa der stedse vaage No-gen over hende, at hun ikke kaster Klæderne af sig og forskjøler sig.

O, svarede Gertrud, i mine Dine kommer vist ingen Søvn, saa længe min Lise er i Fare.

Jeg ved det — sagde Kandidaten — en Moder formaar at udholde meget, men De maa staae Dem. Naar Lægen kommer, vil han nærmere anordne, om der skal bruges Sennepspflaster eller spanske Fluer, sveddrivende, kjølede eller afførende Midler.

Doktorerne vide ofte ikke selv, hvad de ville—svarede Gertrud, især ved Skarlagensfeber. Den bedste Læge er Gud i Himmelen.

Men han gjør intet Under, men

har givet os Læger og Lægemidler, for at vi skal bruge dem, sagde Kandidaten. Det er heller ikke Deres Mening Gertrud, men andre Folks Ræsonnement, som Intet forstaar af Lægekunsten.

Gertrud skammede sig over sine overilede Dåd og befulgte nøie, hvad Kandidaten og senere Lægen anordnede. Indtil Paaskeaften gik Feberen sin regelmæssige Gang uden foruroligende Symptomer. Denne hele Dag havde ikke Hr. Vermuth ladet sig se i Sygestuen. Da han endelig om Aftenen kom, var der i Udtrykket i hans Ansigt i Blanding af straalende Glæde og dyb Bevægelse. Idet han traadte ind, raabte han: Gud er trofast! Han lader os ikke prøves over Formue, men lader Prøvelsen faa en saadan Ende, at vi kan bære den. O, Madam Engelman! Jeg er et lykkeligt Menneske, og haaber at blive det endnu mere; thi idag er det afgjort—

Hans Ordstrøm standsede pludselig, da han saa Gertruds Tilstand; hun sad svømmende i Taarer ved den Syges Leie.

For Guds Skyld, hvad er steet? spurgte han forstærket.

Alt, sagde Gertrud, det er forbi med min Lise og med mig med. Hun gjemte det grædende Ansigt i sit Forklæde, og først efter et Par Minuter fortsatte hun lidt mere fattet: Indtil ud paa Eftermiddagen gik Alt nok saa godt. Da bad min Lise om Drikke, jeg lavede en Kop Vindeblomsterthe og rakte hende Koppen. Paa engang vil hun kvæles og fordreier Dinene. Jeg kan ikke tro Andet, end at Sufferet er kommet hende i Brangstruben. Vel

kom hun til sig selv igjen og aandede atter, men Sveden var stanset, vel som Følge af Forstærkelsen. Men fra den Stund blev hun daarligere, og det føler hun ogsaa selv og taler kun om Døden. Hun spurgte mig, naar hun kom op i Himmelen, om hendes Fader ogsaa var der, og om han ogsaa der drak Brendevin og slog hende. Siden vilde hun vide, om jeg snart kom efter, og bad mig om ikke at lade hende blive forlængere alene med Faderen. Jeg maatte love hende at lade hende faa sin Duffe med i Ligkisten, og give hende sin blaa Kjole paa, naar hun var død.

Her kvalte en ny Taarestrøm Gertruds Stemme. Siden fortalte hun videre: Strax efterat hun saaledes havde kundgjort mig sin sidste Villie, begyndte hun at skjælve, fantasjere og endelig at ralle. Nu ser og hører hun ikke mere. Snart standser Mandedrættet, og snart kommer det igjen. Det kan hvert Dieblit være forbi med hende.

Kandidaten kastede et langt stumt Blik paa den haabløse Syge, gik derpaa hen til Vinduet, trykkede begge Hænder mod Panden, og jagde jagte: Du kjære Herre Gud, som idag har skjænknet mig saa stor en Lykke, kan dette Barns Liv fjebes dermed, da tag, ja, tag den atter tilbage, og lad mig igjen fremdeles kun være den gamle Kandidat. Stille tørrede han Taarene af sine Dine og traadte hen til Moderen. Men Gertrud, sagde han, har De ikke sendt Bud til Lægen, maaske var dog Medning endnu mulig.

Jeg har gjort det, svarede Gertrud, jeg sendte Rosa og Herman ud for at opsoge en Læge; men jeg

er jo kun en fattig Kone, og eier ikke Guld at byde Lægen for hans Nøie, og de maa formodentlig løbe forgjæves, og ingen hjælpende Engel lader sig se.

Saa skal jeg gaa, sagde Kandidaten ibrig, jeg skal skaffe en Læge, om jeg saa skal trække ham op fra Graven eller ud af hans Seng. Og dermed løb han.

Efter et Kvarter kom han aandeløs tilbage. Hvorledes er det med min Lise? spurgte han stormende, Lægen kommer strax!

Gertrud knælede, med Hovedet bøiet over den Sngge, ved hendes Seng. Ved Kandidatens Ord vendte hun det forgrædte Ansigt mod ham. Min Lise, sagde hun med en egen No, sover, og Gud give jeg kunde sove med hende.

Sover hun, sagde Kandidaten, studsende ved Gertruds No, saa kommer hun sig nok, og det vil snart blive bedre med hende.

Det er allerede blevet bedre med hende—svarede Gertrud—thi min Lise er nu i Himmelen, hvad hun allerede paa Jorden var, en Engel! Her brød Moderssmerten frem. Opløst i Taarer sank atter hendes Hoved ned paa Sengen.

Intet Ord mægtig knælede Kandidaten paa den anden Side af Sengen, og saa gjennem Taarer, at Lise var bleven et Lig.

Tildækket indtil Halsen laa den Lille i Sengen med Hovedet paa Siden, saa at kun de gyldne Lokker og den blege Kind var tilsynne.

Hun er allerede stiv, sagde Gertrud hulkende.

Haardt kjæmpede Kandidaten med sin Smerte. Han stammede sig ikke

over sine Taarer, der fløde brennende paa det lille Ligs Kind.

Blidt lagde han sin høire Haand paa Barnets Loffehoved og sagde kjærligt: Du er velfaren—men vi—af, vor Smerte er saa stor! Vil vel din nedbøiede Moder bøie sig under Guds vældige Haand?—vil hun kunne sige: Herren gav, Herren tog, Herrens Navn være lobet?

O,—klagede Gertrud—kunde jeg dø med hende!

Kone!—raabte Kandidaten—ikke dø, leve skal du med hende! Han, som har overvundet Døden og Djævelen, har sagt: "Jeg lever, og I skulle leve!" Lise er gaaet forud og har bestilt Kvarter for os.—En liden Tid, og vi ere atter forenede med hende.

Disse Trøstecord af Kandidaten formaaede ikke at standse hans egne Taarer, end sige at dæmpe Moderns Smerte.

Hun henvendte sig nu til den Døde, og sagde: Mit søde Barn, i lutter Blomster skal du ligge, omendstjont de nu er kostbare, om jeg end skal jaelge mine Sengklæder derfor.

Saa, ja, mumlede Kandidaten hen for sig selv—ligejøm Ederfuglen, der plukker Dunene af sig selv for at berede sine Unger et blødt Leie.

Din Duffe skal ligge i Kisten hos dig, og din blaa Kjole skal du have paa. Og en hvid Lillie skal du have i Haanden, at du fuldkommen kan ligne en Engel.

Nu bemærkede Kandidaten først, at Herman stod, svømmende i Taarer, bagved Dønnen. Strax derpaa gik Døren op, Kosa traadte ind og ilede med forgrædte Dine hen til Lises Seng. Ogsaa Nabofolkene

en Skomager med sin Kone, indfandt sig.

Kommer da Georg endelig? spurgte Gertrud sin Datter.

Advokatens Tjenestepige sagde, at han allerede før mere end en Time siden var gaaet derfra — berettede Rosa.

Her stødte Skomagerens Kone sin Mand bethdningsfuldt paa Armen, og denne begyndte forlegen:

Kjære Naboeske, det gjør mig meget ondt, at jeg netop nu maa bringe Dem en ubehagelig Tidende. Men jeg tør ikke fortie det, for at De derefter kan tage Deres Forholdsregler. Da jeg nemlig for en halv Time siden bragte et Par nye Støvler ud til Beren i "den blaa Sal", saa jeg i et Sideværelse endel unge Mennesker sidde om et stort Spillebord, og — tag mig det ikke ilde op — Deres Georg deriblandt. Saa meget som jeg kunde se, blev der spillet temmelig høit, og jeg saa den ene blanke Daler efter den anden, padserne ud af Deres Søns Lomme.

Forstenet stirrede Gertrud paa Ulykkesfuglen. Hun troede at have misforstaaet ham. Heller ikke Kandidaten troede sine egne Øren.

Endelig udbrød Gertrud, med den høieste Grad af Forbauselse i thvert Træk: Hvorledes, det skulde være muligt, — tænkeligt, at min Georg kunde spille, medens hans Søster stred med den haarde Død!

Det vel ikke, — undskyldte Skomageren ham — thi det skede jo saa pludseligt og for ikke længe siden, at det blev værre med den Lille. Men spillet har han, det er vist, det ved jeg, men hvor han har alle de blanke Dalere fra, det ved jeg ikke.

O, min Gud — klagede Gertrud — var det ikke nok med den ene tunge Sorg, at du endnu maatte paa-lægge mig en til? Ak, kjære Hr. Bermuth, nu indser jeg, at Døden mange Gange kan være ønskeligere end Livet. Med min Lise der er det vel, — kunde jeg sige det Samme om min Georg!

En farlig Gut er han, — sagde Hr. Bermuth vred, jeg skal dog prøve at dreie hans Hovedet paa den rette Kant.

Gertrud svarede Intet, fastede et Lørklæde over Hovedet, derpaa gik hun endnu engang hen til Døds-sengen, trykkede et Kys paa Ligets kolde Kind, og sagde: Mit søde Barn, du har dit hele Liv kun gjort mig Glæde. Gud lønne dig derfor i Evighed.

Hun stod nu op og vilde forlade Stuen.

Hvorhen, Gertrud? sagde Kandidaten.

Min Moderpligt imod den Døde der har jeg opfyldt. Nu gaar jeg for at opfylde den mod den Levede. Da jeg ikke kan fratage Him-melen min Lise, vil jeg idetmindste prøve, om jeg ikke kan udrive min Georg fra Helvede.

Nu gik hun, efter at hun havde taget Noget udaf sin Komode.

XIII.

Den "blaa Sal" var et Forlystelseshed af et ringere Slags, og laa ude i en af Forstæderne. Klof-ten gik allerede langt til 10, da Madam Engelman begav sig paa Veien derhen. En let Sne, der havde afløst Dagens Regn, lysse for den Klende bedre end de mat brændende Gadelygter. Uden at have jeet sig om havde Gertrud naaet

Forstaden. Idet hun her hvide om et Hjørne, var hun nær faublet over en mørk Gjenstand, som laa der, og som ved en sagte Vink tilkjendegav sig som et Menneske.

Ild! Ild! laliede utydeligt hans Tunge.—Hjælp! Slut; jeg forbrænder!

Allerede havde Gertrud Foden for at fly fra Drukkenboltens Nærhed, da hun forskædet og forbausset blev staaende ved at høre de Ord: Vil da Ingen forbarme sig over mig? O ve, der brænder Ild i mine Fødder. Ild! Ild! og krampagugt samlede Haanden efter den hvide Sne i hans Nærhed.

Gertrud, omendstjont selv i den skrækkeligste Tilstand i sit Liv, sølte sig dog gjennemtrængt af Medlidenhed med den Ulykkelige. Hun samlede en Haandsfuld Sne og tilstoppe hans Mund dermed. Mennesket slugte vel med Begjærighed det Kolde, vaade Lindringmiddel, men vedblev at jamre sig: Ak! selv Vand vil ikke slukke, nu er det forst, som der er gydet Olie i Ilden! Saaledes vedblev han at klage.

O Engelman, Engelman! dersom Helvede skulde brænde saaledes!—O, kunde jeg kun for denne Gang gjøre Djævelen en Streg i hans Regning og dø salig.

Ved disse Ord blev Gertrud som forstenet staaende. Serren sad her selv til Doms over Ophavsmanden til al hendes Ulykke.

Dippel—ja Dippel var det, som allerede nu sølte Helvedes Kvaler. Bort, gikpede han — bort, Gertrud, med dine Børn. Lad mig være; hvad vil du med mig? dine Taarer brænder paa mit Hjerte.

Gertrud knælede mekanisk ned ved

den Døende og stræbde Sneen sammen. Hendes Hjerte drog hende mægtigt til den spudefulde Son, Medlidenheden sængslede hende til hendes Fordærvers Nærhed. Endelig raabte hun høit efter Hjælp, thi hun vidste intet Raad mere. Mennesker kom ilende til og deriblandt en Politibetjent. Ha, Dippel, sagde denne, da han gjenkjendte Drukkenboltten, har jeg ikke stedse sagt dig, at Krukken gaar saa længe til Vands, til den kommer hanteløs hjem.

Dippels Krukke brast virkelig itu, efter at den saalænge havde gaaet, ikke efter Vand, men efter Brændevin, thi han opgav sin Aand under et frygteligt Angststrig, hvilket jog den forstrækkede Gertrud i Hast derfra.

“Den unge Engelman skal komme her ud”,—sagde hun aandeløs til Opaftningspigen i “den blaa Sal”.—som lykkeligvis mødte hende, idet hun traadte ind i Spillehuset.

Et skrækkeligt Minut hengik under bange Venten.

Han havde ikke Tid nu—berettede den tilbagevendende Pige.

Sig ham, sagde Gertrud, at hans Moder er her og har noget Vigtigt at tale med ham om.

Atter hengik to Minuter. Da kunde ikke længere Gertrud udholde sit Hjertes Kval. Hun ilede ind i Spilleværrelset. Der sad hendes Son Georg, ligesaa bleg og forstyrret som hun selv, og holdt de stirrende Dine heftede paa de smaa farvede, fordærvelige Blade, der har tilført Djævelen saa mangt et Bytte. Da han saa sin Moder træde ind, stiftede han Farve, dog sprang han op og gik med hende ind i et andet Værelse

Men hvad skal jeg da? spurgte han oprørt og med mørke Blik sin Moder.

Gertruds Arm fortrak sig elektrisk, som om den vilde hæve sig til at fugte den uafnemmelige Søn. Dog betvang hun sin Opbrusning endnu og sagde smerteligt: "Din lille Søster Lise er død".

Død! gjentog Georgs bævende Læber. Ligesom aandsfraværende stirrede han paa sin Moder. Da sagde han, idet hans Tanke vendte tilbage til det forladte Spil: Jeg kan dog ikke opbæfte hende igjen.

Men jeg vil opbæfte dig, svarede Gertrud oprørt over denne Ufølsomhed—opbæfte, opfrige vil jeg dig af din Syndesøvn, før den gaar over til en Dødsøvn. Lise er gaaet til sin Gud, men du er løbet Djævelen og hans Haandlangere i Armene. Er du i faa Timer bleven til et saadant Umenneske, at du over de uværdige Kortblade kan forglemme din lille Søster? Lad se, hvem der har mest Magt over dig—jeg, din Moder, der fra din Barndom kun har bevist dig alt Godt, eller Djævelen, der kun har din Fordærvelse til Hensigt?

Moder, svarede Georg — jeg vil lyde dig—vil aldrig mere røre ved et Kortblad — dog denne gang maa jeg spille videre.

Du maa? spurgte Gertrud—og saa om Weien til Spillebordet gaar over mit Lig? O, Georg! min Lises Død har nedbøiet mit Hjerte,—men du knuser det, ligesom Møllestenen knuser Kornet. Det maa synke under Centnerbyrden! Vil du vorde din Moders Morder for al den Kjærlighed, som jeg har stjenket dig?

O, Moder! raabte Georg med Taarer i Øinene, du sønderslider mit Hjerte—dog jeg kan ikke Andet. Kun denne Gang endnu.

Hør, min Søn, hvad der er mødt mig undervejs hid—sagde Gertrud under hemmelig Gysen. — Paa et Gadehjørne laa en Mand, der talte som du: "Kun denne ene Gang ønskede jeg at gjøre Djævelen en Streg i sin Regning og at dø salig!" Dog Guds Barmhertighed var for denne Synder tilende. Derfor henreb den ubønhørlige Død ham i min Nærverelse. Og denne Synder var Dippel — Mureren, som var din Faders Forsørger, og den der bragte os Alle i Elendighed! Vil du endnu ikke tro paa Guds evige Retfærdighed, som gjengjælder enhver efter sine Gjerninger? Finder du ikke denne igjen i Bibelen, i Verdenshistorien, i dig selv? Skulle alle Exempler paa Guds Retfærdighed være unyttige for dig?

Georg vred Hænderne. Jeg maa — jeg maa! gjentog han forfagt.

Kun viklede Gertrud et Tørklæde, som hun holdt i Haanden, op. — Kjender du dette Træ, spurgte hun Sønnen, idet hun holdt det Skift af en Murhække, hvorom der i denne Fortælling før er talt, hen for ham. Se disse Pletter,—det er din Faders—din Moders Blod, der har slydt som en Følge af Drikke- og Spillelyste. Og Blodpletter betyder Kortens røde Dine, udgødte af alle de Fædre, Modre og Børn, der ved Kortspil har seet nogen af Sine blive elendige og ulykkelige. Grib dette Skift som en reddende Plante, der bærer dig ud af det fortærende Svælg.

Med Hænderne for Ansigtet stod Georg stum der.

Vil du ikke? spurgte Moderen indtrængende.

Han rystede paa Hovedet. Jeg maa jo spille—sagde han sukfende, ellers er jeg fortabt.

Ja, nu mærker jeg, hvortil du figter—sagde Gertrud. Sig, hvem tilhører de Penge, som du har bortspillet?

Min Herre, Advokaten, tilstod skjælvende Georg—jeg skulde betale en Skrædderregning dermed.

Hvor stor var Summen?

Tyve Daler—

Hvor meget har du tilbage?

Georgs Haand for i Lommen. Tre Daler sparede han derpaa bedrøbet.

Altsaa sytten Daler—sagde Gertrud. Vil du igjen være min, naar jeg betaler disse?

Om jeg vil? raabte Georg—o, jeg Glendige! Men hvorledes kan dette være muligt for dig. Du har jo saa liden Fortjeneste—dertil Lises Sygdom—Begravelsesomkostningerne—

Vil du igjen være min,—og blive det gjentog Gertrud inderlig, idet hendes moderlige Blik hvilede paa den fortabte Søn! Denne opløstede Armene, som om han vilde smarme den herlige Moder. Dog kraftløs lod han dem igjen synke. Jeg vilde vel—stammede han—men nei, du kan det umuligt.

Jo, jeg vil, min Søn! svarede glad Gertrud. Jeg har jo endnu min Guldfjæde, som er sine tyve Daler værd. Og Lise sover vel ogsaa sødt i en simpel Kiste og uden Blomster, naar hun derved kan frelse sin Broder.

Hvorledes, raabte Georg forbanset—du vil opofre din Guldfjæde for mig? Den Kjæde, for hvilken du før vilde modtage Slag af Fader, end du vilde ryste ud med den?

Jeg vilde gierne have opofret den for din Fader, dersom jeg derved havde kunnet redde ham fra Fordærvelse—svarede Gertrud blidt. Og tusinde Guldfjæder vilde jeg hengive for at frelse dig af Satans Strikker. Er vel sytten Daler for meget i Løsepenge for mit Barns Sjæl?

Denne Kjærlighed smeltede den sidste Rest af Forhærdelse i Georgs Hjerte. Grædende sank han ned for Moderens Fødder, og omfavnende hendes Kne, udbrød han hulkende: Moder, jeg er ikke værd at kaldes din Søn. Gjør med mig og af mig, hvad du vil!

Guld af salig Glæde trykkede Gertrud ham til sin Bryst. Ryssende den Gjenfundne, sagde hun: Gud være evig Tak, at han gav mine svage Ord Kraft! Dog lad os hurtig forlade denne Pesthule for bestandig.

Hun drog den villige Georg med sig ud af Spillehuset. I Taarer og sønderknust af den bitreste Anger fulgte han hendes ilende Skridt.

Jo nærmere Gertrud igjen kom sin Holig, desto stærkere traadte atter Tabet af Lise frem for hendes Mine. Sukfende steg hun op af Trapperne, og grædende begyndte hun, da hun kom ind i sin Stue: Et Barn har Herren taget fra mig—men givet mig det andet igjen—

Med glædestraalende Ansigt traadte Kandidaten hende imøde og førte en forbansete Kone til Lises Seng, i hvilken den formentlige Døde laa—levende—sovende og sovende.

Er Løgen med den ham tilkom

mende Ære — fortsatte Kandidaten rørt — paa det du kan have ham i Nødens Tid. — Thi Herren har skabt ham, og Lægemidlerne kommer fra den Høieste. — Neppes var De ude af Huset, da kom Regen. Han fandt endnu svage Spor af Liv i Barnet og troede, at Nerverne var med i Spillet. Han hældte et Moskuspulver i hende, og Virkningerne deraf ser De selv.

Gertrud hørte af alt dette Lidet eller Intet. Hun saa kun det hende gjengivne Barn og lyttede til dets Mandedræt, der slet ikke mere var saa feberagtigt som før. Først senere formaaede hun at tilvende de Øvrige sin Opmærksomhed.

Svorledes er det? spurgte Kandidaten — vil De nu tilbagefalde Deres haarde Dom over Lægerne, og især holde min brave Stiftelseslæge i Ære? Leve — raabte han ivrig — den hele Stiftelse og Alle de, som deri har at befale og at lyde! Hr. Vermuth saa derved saa forklaret ud, at det var tydeligt, at det maatte ligge en besynderlig Betydning deri.

Idag — sagde han fremdeles — er den gladeste Dag i mit Liv. Med et Glædesbudskab paa Læberne kom jeg hjem. — Lises formentlige Død tillukkede mig dem pludselig. — Men nu aabner jeg dem desto mere, og forkynder herved, at jeg ikke længere er en gammel Kandidat, men at jeg er udnævnt til Stiftelsesinspektør! Ser hundrede Daler aarlig, fri Bolig og frit Brændt indbringer Posten, der er lettere at bestyre end et Præsteembede. En skøn, stor Gave følger ogsaa med, og en Mængde gamle Stiftelseslemmer som jeg tør prædike for efter Hjertenslyst. — Stille! bød han de Tilstedeværende

— endnu bliver ingen Gratulationer modtagne, førend Hovedsagen er afgjort, og det endnu idag. Gertrud, ved De hvad der endnu feiler mig i min Lykke? En Fru Inspektørinde. — En kjærlig Egtemage! Vil De være mig dette? Han holdt inde, og saa paa hende med vaade Øine. Vel, vedblev han, er Forskjellen i vor Alder temmelig stor. Jeg er 54 Aar og De først 37 — men vi har — det kan jeg med god Ret sige — allerede spist mere end en Stjeppe Salt sammen, og derved saa temmelig lært hinanden at kende. Hvad Feil og svage Sider jeg har, kender De. Deres huslige, kvindelige og moderlige Dyder kender jeg. Vil De have mig, Gertrud? Eller er jeg Dem for gammel, for hæslik eller modbydelig?

Gertrud var bleven blussende rød. Hun skjælvede som et Espeløv og stammede ivrigt: Nei, nei Hr. Kandidat — Hr. Inspektør — Intet af alt dette!

Nu da, hvad skulde da kunne hindre Dem fra at gjøre mig til det lykkeligste Menneſte?

Jeg er jo kun en fattig Murerenske — svarede Gertrud tvøvende — og De —

En fattig Kandidat — en Lærer, et Mendedyr, som daglig har rendt i Gaderne for at fortjene sit summerkede Brød — kaldt Kandidaten ind — og nu har Dresdens Statsraad udnævnt mig til noget Ordentligt og det ønskede jeg nu at gjøre med Dem — nemlig at udnævne Dem til Stiftsinspektørinde!

Det gaar virkelig ikke an! flagede Gertrud — hvad vilde Folk sige dertil? Jeg, en udannet Kone, — en —

Et Mønster af Husmoder og Moder, tilføiede Hr. Bermuth. Ikke altid findes de gyldne Ebler ikkeledt Sølvskal. De er et saadant. Svar mig for Gud, kjære Kone, har De noget imod mig?

Alt, Gud, nei!

Kunde De da holde af mig?

Det gjør jeg jo for længe siden, — svarede Gertrud med blid Graad.

Nu da — saa er Pagten for Livet sluttet. Vi vil dele Glæde og Sorg og trolig holde ud med hinanden i Solstin og Storm. Og I — han strakte Haanden ud imod de tre Børn — skal være mine Børn. Jeg vil være Eder en kjærlig Fader, dog ogsaa en alvorlig Opdrager. Dig, min Søn Georg, vil jeg tage under

mit bejnderlige Opfy. Men min Lise der, nu virkelig min Lise —

Han og Gertrud knelede paa hver sin Side af Sengen og betragtede med kjærlige Blik den Sovende.

Da opflog hun de blaa Dine, klare og fornøiede, gned dem, og sagde: Nu bliver der vel snart stude?

Det kjære Barn erindrer os om Festen imorgen — sagde Hr. Bermuth —, han astog sin Fløiels Kalot og foldede Hænderne. Andægtig saa han mod Himmelen, medens hans Læber bevægede sig i stille Bøn.

Lad Herren for denne Paastemorgen — sagde han høitideligt efter en Pause. Den kan kun blive overtruffet af den store Paastemorgen i Eviigheden.

Kavstjeriet ved det kuriske Haff.

(Rejsekitte af Otto Slagan.)

Den preussiske Østersøthst har et eiendommeligt Produkt, et Mineral, som under visse Omstændigheder ikke giver Guld meget efter i Værdi og Kostbarhed, og som i Martusjunder har skaffet den et Verdensnaam, nemlig Kavet. Fra Oldtiden af har Østersøen kastet denne hemmelighedsfulde Sten op paa Kysten, især rigeligt paa Strækningen fra Danzig til Memel, altsaa ogsaa paa Stranden ved den kuriske "Nehrung"; men netop her havde Udbyttet til den seneste Tid ikke været spænderlig stort. Allerede i Aarhundreder have de tilgrændsende Beboere ikke ladet sig nøie med det, som Havet frivillig

tilkastede dem; men man begyndte at samle det paa Vølgernes Ryg hiddrivende Kav, at bryde det løs paa Havets Bund og især at opgrave det paa Kysten og i det Indre af Landet. Alt med det bedste Udsald, ofte med overraskende, storartede Resultater, idet et Spadeskif ofte bragte Stykker paa mange Hund til en Værdi af 1,000 indtil 40,000 preussiske Thaler for Dagens Lys. Men alle disse Fund bleve fordunklede, da man for 8 Aar siden opdagede et nyt Kavleie ved Foden af Nehrung'en, det rigeste og betydeligste i Mands Minde.

Allerede tidligere havde man gra-

vet efter Nav paa den hinſidige Kyst af "Gaffet" ved Profuks, men Udbyttet var ſaa lidet l nnende, at man igjen forlod Gruberne. Da faldt to Folk fra Memel paa den Tanke at nderſ ge Bunden af ſelve Gaffet. De indviede Fiſterne i Schwarzort i Planen og gjorde dem Tilbud om i Forening med ſig at h ve de forventede Skatte; Omkoſtninger og Udbytte ſkulde da v re ſ les. Schwarzorterne frygtede imidlertid for Udgifterne og lonede ſig intet godt Udfald. Nu ſatte de to alene Planen i Verk, og ſnart ſaa de ſine driſtigſte Forventninger overtrufne. Det var en Baadſkipper ved Navn Stantien og en j diſk Handelsmand ved Navn Becker; det var dengang gaaet ſtærkt tilbage for dem Begge, nu gj lde de allerede for Million rer.

En god Hjerdingvei Nord for de  dſte Gnje i Schwarzort finde vi den nye  ſtprensſiſke Skattegraverkoloni idylliſt leiret paa Nanden af Stoven og dragende ſig langs hen med Gaffets Bred. Den er ſimpel nok ud; thi den beſtaar ſin af nogle Barakker, Skure, Verkſteder og Kontorer, Alt opført uſ lt og raat af Tr , kun beregnet paa de f rſte Foru denheder. Deſto mere overraſkende for os er den Flotille af Dampmuddermaſtiner, ſom ere i fuldt Arbeide neppe tuſinde Skridt fra Bredden.

I Pr estens og hans to Dammers Selſkab kom jeg til Navkolonien. Vi meldte os hos Forretningsf rerer, en Sl gtning af Entrepren r Stantien, og denne gav os ikke blot med ſt rſte Beredvillighed den forlangte Tilladelse til at ſe os omkring, men lod endog en ſmuk Bolle bemande for at to os ud til Muddermaſtinerne.

Der er for Tiden 12, nogle ſt rre, andre mindre, og paa hver arbeide 10—25 Mand. Vi ſtandsede ved en af de ſt rſte og klatrede op paa den. Den gamle Verkſmefter, der fungerer ſom f rſte Opſynsmand her, f rte os ſelv omkring. Han kommer, ſom han ſagde, h viſt ſjelden i Land, ſpiſer og ſover paa Fart iet, hvor han har ſin egen Kahyt, og en alene dertil anſat Kok laver hans Mad. Under ham ſtaa 1 Maſtinnemefter, 2 Muddermeſtere og de egentlige Arbeidere.

Lad os f rſt betragte Muddermaſtinen. Det er et ſaakaldet Patentofterverk, en Kjedede af Spande, ſom i en Kred s gaa op og ned, rode op i Gaffets Bund, bringe en M ngde Jord, Sand, Mudder og Nav op og ſelv v lte det ud. Fart iet rykker derved kun nogle ſaa Fod fremad og til Siden, ſelve Maſtinen bliver eſterhaanden ſtillet d bere og danner ſaaledes en groſtformet Kende. Man muddrer indtil 22 Fod under Vandſpeilet, ſ dvanlig kun 4 Fod, undertiden ogſaa 10—15 Fod ned i Gaffets Bund. Allerede ved 1 til 2 Fods D bde bringe Spandene enkelte Stykker Nav op; men jo d bere de grave, deſto ſt rre bliver Udbyttet. Ere de tomme til Gr ndſen af det ravholdige Sandlag, begynder f rſt det egentlige Arbeide. Spandene gaa fra nu af tomme ned i den dannede Kende, frembringe en levende Vandſtr m i denne og  ſe ſaa Nav op, medens Sandet falder tilbuneds. I dette Diemed er der anbragt to Slags Spande, idet nogle af ſ dvanlig Slags, der ere t t ſammenſmedede, ſfiſte med andre, der ere riſſformede og forſnede med Guller. Begge

Slags grave først Kenden og bringe Sandet op, og naar dette er skeet, fremkalde de tætte Spande især Strømningen, medens de rissformede opfange Rabet, som føres ind i dem af den gjennemgaaende Strøm.

Sand og Rav væltes ud af Spandene paa et Bræt og glider fra dette ned paa en Ternsigte, som danner Laaget paa en kasseagtig Pram. Sandet falder gennem Hullerne i Sigten, der have en Verts Størrelse, ned i Prammen, hvorimod Rabet bliver tilbage for af Arbejderne at skovles i et Fad og siden udbaskes. Dette er i Hovedsagen Fremgangsmaaden ved Ravfiskeriet; den er simpel og har dog staaet sin Prøve. Alle Pramme have under Dækket store Luftkasser, saa at de aldrig kunne synke, hvilket tidligere undertiden skete. Man aabner uden Fare Prammen nede i Bunden og lader Sandet falde ud.

Denne Opnudring og dette Fiskeri er et haardt og besværligt Arbejde, især i Regn- og Stormveir, da Folkene bestandig overfyldes af Bølgerne. Man arbejder nemlig; saalænge Vandet er aabent, uden Afbrydelse Dag og Nat, fra først paa Foraaret til sent i Høst. Hver ottende Time bliver Mandstabet afløst og erstattet af et andet Sæt og har nu 8 Timers Hvile, indtil Turen igjen kommer til det. Saaledes er altsaa enhver Arbejder i Løbet af 2 Døgn beskæftiget 3 Gange 8 Timer, men hans Fortjeneste er ogsaa høi efter Østpreussiske Forhold.

Den gamle Verkmeester lod os se nogle mærkværdige Stykker af det indbundne Rav. Dets Værdi retter sig som bekendt efter Størrelsen, Farven, Gjennemsigtheden og Ken-

heden. Det forekommer i de fineste Stumper og i Stykker paa flere Pund og næsten af alle Farver. Af det gjennemsigtige har det ganske lyse, temmelig vandklare den høieste Værdi, af det uigjennemsigtige derimod det melkehvide; høit stattede ere ogsaa de Stykker, som indeholde Insekter og andre Smaadyr. Saadanne Stykker gjøre det utvivlsomt, at Rabet er et Produkt fra Forverdenen, og Naturforskerne tro ogsaa nu med Sikkerhed at turde antage, at det har sin Oprindelse fra en Slags Harpig, som var yderst tyndt-slydende, hurtig blev haardt og engang fædede ind af et Træ, der her og i en stor Del af det nuværende Østersøbasin dannede uhyre Stove, som bleve knækkede og begravede, da mægtige Vandmasser, maaste blandede med Isstykker, trængte ind. Dette Træ findes ligesaa lidt nutildags som den i dets Harpig begravede Dyreverden. Naar Harpigten paa vore nuværende Maaletræer indeholder Insekter, saa er Kroppen paa dem sammenbøiet, deres Fødder adtrukne og deresvinger sammenrullede, medens de i Rabet indsluttede Dyr ere velbevarede indtil de fineste Dele. Man ser Cikader og Smældere i Springet, Myg i Parring og Edderkopper i det Dieblis, de sætte efter Fluerne. Katastrofen maa altsaa have været overordentlig hurtig og Harpigens Udstrømning og Færdelse være skeet i et Nu, for de fangne Smaadyr havde en Auelse om sin Skjebne.

Men vor høieste Forundring vækkes ved den Kjendsgjerning, at der blandt det her opgravede Rav ogsaa forekommer talrige, allerede bearbejdede Stykker. Disse adskille sig fra alle

andre Oldfager af Nav ved større Kunnsløshed, altsaa ved høiere Alder. Mange Stykker ere kun gjennemvorede paalangs, som om de have været trukne paa en Snor, andre ligne i sin flade, sfibeagtige Form store Knapper og ere paa Bagsiden forsynede med et Slags Die, atter andre, sandsynligvis Brystprydelser, ere af trekantet eller oval Form og undertiden smykkede med punkterede Linier. Alle disse Gjenstande ere allerede skræbete saa glat som muligt og tildels fuldstændig polerede ved den lange Brug. Ogsaa flade Ringe ere enkeltvis blevene fundne; men det Mærkeligste er dog to menneskelige Figurer i korte Trøier, sandsynligvis Afguds billeder, der ere blevene baarne som Amuletter; herfor taler Størrelsen, $3\frac{1}{2}$ Tomme, og fire Huller, anbragte paa passende Steder. Endnu mere paafaldende er den store Mængde halvferdige Stykker, som hyppig vise en fra begge Sider paabegyndt Boring og forøvrigt synes at være staaene ud af grovere Stykker. Den Formodning vaatrænger sig os, at dette bearbejdede Nav stammer fra en Menneskeslæggt fra Forverdenen, og at ogsaa Forverdenens Kunstnere maasse ere blevene overraskede midt i sit Arbejde af den omtalte Jordrevolution.

Fra disse Formodninger ville vi vende tilbage til vor Gjenstand. Nabstiferens Hovedarbejde har nu allerede i 7 Aar bevæget sig paa et og samme Sted, og endnu er ingen væsentlig Afstagen at spore. Det rige Navleie findes paa den saakaldte Korningste Hage, en svag Jordhævning i det ellers flade Haff; men skulde det ogsaa med det Første blive udtømt, vil man derfor ikke komme

i Forlegenhed, da der efter al Sandsynlighed endnu findes flere saadanne Leier i dette Farvand.

Saad nu Udbyttet angaar, saa beregner man dette paa de større Maskiner til 30 Pund; paa de mindre til 20 Pund Nav i et 8 Timers Skifte; overstiger Udbyttet denne Bægt, faar Mandskabet en liden Præmie.

Svor stort imidlertid end Entreprenørernes Udbytte er, finder Staten ligeledes sin Regning ved Nabstiferiet, som ogsaa paa flere Maader kommer Provindsen til Gode. Til Staten betale Bæker og Stantien en Forpagtningsafgift, som indtil sidste Foraar beløb sig til 25 preussiske Thaler daglig, men siden er bleven væsentlig forhøiet. Fremdeles have de paataget sig daglig at stille en Mand til Kulturarbejderne i Skoven ved Schwarzort og at holde Farvandet i Haffet aaben, Noget, der ellers hvert Aar kostede Regjeringen betydeligt. Af det opgravede Sand endelig opkaste de to store Dæmninger ud i Haffet, der tjene som Vinterhavn for deres Fartøier og desuden ogsaa allerede have hdet andre Fartøier Tilflugt. Herved har Nehrung'en vundet et stort Forland, der naturligtvis saavel som det Stykke Land, hvorpaa Koloniens Etablissementer ere opførte, bliver Statskassens Eiendom.

Nabstiferiet er blevet en ny Kilde til Nationalvelstand, idet omtrent 500 Mennesker finde daglig Besjæftigelse og Fortjeneste derved.

Dagen hældede allerede, da vi vendte hjem, Solen gik ned, og Haffets brede Vandflade funkede i dens sidste Straaler. Den hinsidige litauiske Kyst, der næsten er en Mil

korte, synes røffet vidunderlig nær; i Landsbyen langs Bredden er hvert Hus fjendeligt ved Gjenfkinnet paa Vinduesrunderne, hvert Træ tegner sig i rødgul Belysning paa Horisonten, og midt paa Gaffets Speil ghynger og damper Fartsoernes lille Flo- tiller, paa hvilken enhver Stang, enhver Kjaede, ethvert Spand glindser som gjennemsigtigt Klavguld.

Strag, efterat vi ere landede, lyde en Kløffes klare Toner over til os fra Gaffet; der ringes paa Hovedmuddermaskinen og gives derved Signal til et nyt Skifte. Næsten i samme Dieblit sætte 24 Baade sig i Bevægelse, 12 gaa ud fra Land, 12 sætte af fra Fartsoerne; hine føre det friske Mandskab ud, disse bringe det afloste Hold i Land. Paa Galveien mødes de og hilse hinanden med et lydeligt Hurra. Allerede er Mørket brudt frem, og nu nærme de kommende Baade sig Bredden, hvor Opsynsmændene vente dem med Lygter i Hænderne. Alle Baade maa lande paa et bestemt Sted og altid den ene efter den anden; de udstigende Arbeidere blive strag anholdte og visiterede Mand for Mand lige til Skindet. Det er for det meste et frugtesløst Arbeide, kun sjelden findes hos en af Folkene et Stykke Rav; men desuagtet, og sjønt hvert Undersløb strag drager Affædigelse efter sig, bliver der, som Forretningsføreren hvistede til mig, stjaalet daglig og regelmæssig. Der gives visse Skjulesteder og Manøvrer, som endog saa spotte den strengeste Visitation, og Veligheden er altfor fristende. Efterat alle Folk ere gjennemsøgte og allerede have fjernet sig, bliver Bredden, hvor Landingen har fundet Sted, Skridt for Skridt under-

søgt ved Lygternes Skin helt ud i Vandet, om ikke et eller andet Sted et Stykke Rav skulde være til at opdage, som den Ene eller den Anden kunde have forkøbtet før siden at hente det.

Præsten havde imidlertid begivet sig hjem med Damerne, hvorimod jeg ved Forretningsføreres Side endnu gjennemvandrede de forskellige Bygninger. I Magasinet fandt vi igjen tildels alle Arbeiderne. Enhver afleverede nu sit Udbytte, sin Sæk med Rav, som strag blev veiet, for at vedkommende Mandskab kan vide, om det har naaet Præmien eller ikke.

I Magasinet staar Fad ved Fad, alle fyldte med Rav. En Entreprenøren tilhørende Dampbaad, der ogsaa tjener til de tomme og fulde Prammes Transport, beforder det, pakket i dobbelte Skjæppepætte, til Memel, hvor det kommer i Sorteringsanstalten. Der ere 22 Mennesker beskæftigede ved lange Borde med sine Bægtstaale og sortere hvert Stykke af det afleverede Rav. Der er 85 forskellige Sorter; til hver Sort hører kun Stykker af samme Farve, samme Størrelse og samme Masse. Ravfabrikanterne blive her ved satte i Stand til nøie at vælge den Art, der synes dem mest passende til deres Arbeider, medens de tidligere maatte kjøbe Materialet i Stykker, som de netop fandtes, hvorved ofte indtil 50 Procent gik tabt for dem.

Ligesaa storartet som selve Fiske- riet drives ogsaa Affætningen af Ravet. Det sælges direkte til inden- og udenlandske Fabrikanter lige indtil Konstantinopel, Kalkutta, Hongkong, Bombay, Mexico osv., hvor der overalt findes Agenter derfor.

Dog, vi ere endnu i Nabukolonien. Til Kontorerne og Navmagasinet føde andre Skur til Opbevaring af Forraad og Redskaber af alle Slags, saavel som forskjellige Verksteder for Smede, Kleinsmede, Dreiere, Snedkere osv., da næsten alle Redskaber forfærdiges, og alle Reparationer udføres paa Stedet selv, alene med Undtagelse af Maskindelen af Stobejern.

Vi komme nu til Arbejdernes Baracker eller Sovesteder. Der er fire raa, lange Træskur, som ere afdelte i to Etager med lutter Smaakamre, hvert for to Mand. Man maa forbauses over disse Folks kraftige Natur. De ligge som Hunde i snevre, halvmørke Huller, hvor de kun meget ufuldkomment ere beskyltede mod Kulde og Fugtighed; de ligge dels paa et Knippe Salm, dels paa den bare Jord og bedække sig med fine Klæder. For Aftenmad toge de sin Aftenmad udenfor Dørene ved adskillige Baal, som malerist flamme i Nattens Mørke; deres Føde bestaar hovedsagelig af Poteter; dertil faa de daglig leveret et lidet Maal Brændevin, og, hvad de ellers behøve af Drikke- og Spisevarer, kunne de kjøbe i "Bjerghallen."

"Der hersker hos os en streng Tugt", sagde Forretningsføreren, "men den er nødvendig; hvorledes skulde vi vel ellers kunne holde denne Bande paa 4—500 Mand i Tømme? Enhver Forsøelse bliver ubønhørlig straffet,

Uhyldighed, Dovenskab og Druffenskab med Hengebøder, Utroskab med øieblikkelig Afstedigelse. For hvert Stykke Verktøi eller hver Maskindel, som enten forsvinder eller kastes bort, gjøre vi altid to Arbeidere ansvarlige og opnaa derved, at Enhver passer paa sin Kamerat." — "Er De ofte nødt til at afstedige Folk for Utroskab?" — "Desværre meget ofte." — "Og blive de Afstedigede ikke igjen tagne i Tjeneste?" — "Jo visselig", svarede Forretningsføreren smilende; "efter nogle Dages Ugers Forløb maa vi igjen antage dem, vi vilde ellers ikke beholde en Mand, thi de stjæle Alle."

Dagen endte med et Besøg i en Træbod ved den hyderste Ende af Stedet. Den indeholder, foruden en Butik, hvor de forskjelligste Levnedsmidler og andre Varer salghdes, to smaa Gæstestuer, en for de sædvanlige Arbeidere og en for Dyphsmændene. Vi fandt begge overfyldte og kun med Noie en Plads, hvor vi nød et Glas Grog, som gjorde os meget godt i den raa Aftenluft.

Da vi igjen traadte ud, var det fulført Nat. Jeg kunde ikke se en Haand for mine Dine og maatte lade mig lede af Forretningsføreren til Gæstgiverstedet; men Gaffet var som illumineret af Lygterne, som Skibene havde hængende ude, og den lydige Brusen og Snøften der ude fra forkyndte os, at de uophørlig søgte efter den ædle Nabuskat.

Slaget paa Abrahamsfletten ved Quebec 1759.

I Aaret 1748 blev der i Aachen sluttet Fred efter den østerrigiske Arvefølgekrig. Denne Fred endte da de herskende, almindelige europæiske Stridigheder, og herved forligtes ogsaa England og Frankrig, der længe havde bekæmpet hinanden baade i Europa og i sine Kolonier hinsides Oceanet. Men Diplomaterne havde for sømt at drage en bestemt Grændselinie mellem de britiske og de franske Besiddelser. Denne mærkværdige Forommelse førte nogle Aar efter atter til en Krig, som skulde afgjøre, hvem af disse to mægtige Nationer der skulde herske i Nordamerika. Det er af denne Krig, at vi ville fremdrage en enkelt, men afgjørende Episode.

Englenderne eiede, som bekendt, dengang Østkysten af de nuværende forenede Fristater; men Nord herfor besad Frankrig de vigtige Strækninger omkring den store St. Lawrence-Flod lige til de canadiske Søer. Herfra havde Franskmændene aabnet sig en Handelsvei mod Syd til Ohio-Floden og Mississipi, og ved denne sidste Flods Løb havde de sat sig fast og grundlagt en vigtig Koloni, det nuværende Louisiana. Hvis det lykkedes dem at bemægtige sig de vidtløftige og frugtbare Strækninger om hine to store Floder, vare de engelske Kolonier hindrede i al yderligere Advidelse mod Vest og vilde med Tiden blive et let Bytte for Frankrig.

England blev dengang styret af den dygtige og kraftige Minister William Pitt den Ældre, som besluttede at slaa et afgjørende Slag mod Frank-

rigs amerikanske Besiddelser, medens det fordærvede franske Hof lod sine Kolonier skjette sig selv og i Østerrigs Interesse spillede sine Kræfter i den preussiske Syvaarskrig.

I Aaret 1758 blev en betydelig Flaade, under Admiral Boscawen, sendt til Amerika. Med Flaaden fulgte et engelsk Troppekorps, som blev stillet under den unge General James Wolfe's Kommando.

Denne Mand var Søn af en udmærket Militær og fødte 1726 i Westerham i Kent. Han blev fra Ungdommen af opdraget til Soldat og vandt sine første Sporer i Nederlandene under den østerrigiske Arvefølgekrig; han udmærkede sig navnlig i Slaget ved Lawfeld 1747 og vandt sig derved Rang som Brigadekommandør. Da man i Aaret 1758 betroede James Wolfe den nysnævnte vigtige Kommando, blev han, som kun var 32 Aar gammel, udnævnt til Generalmajor, og han viste sig snart denne Tillid værdig. Han bidrog saaledes væsentlig til Erobringen af Fæstningen Louisborg og Besættelsen af Den Cap Breton. Det næste Aar vilde han erobre Kanadas Hovedstad, Quebec, og derved føre det dræbende Slag mod Franskmændenes Herredømme i disse Egne.

Denne Stad var paa en Maade Nøglen til Kanada. Naturen selv havde gjort den til en befæstet Plads; den var bygget paa Spidsen af et steilt Bjerg og paa Siderne beskyttet af Afgrunde. Paa høire Side flyder

St. Lawrence's klare Strøm forbi den, og paa venstre Side bestrylles den af St. Charlesfloden. Den var temmelig godt befæstet, men ikke dengang, som nu, gjort uindtagelig.

Kommandanten var den franske General Montcalm. Hans Tropper vare talrigere end Englændernes, men den største Del var Kanadiere og deriblandt mange af Quebecs Indbyggere. Han havde ogsaa en stor Del Vilde hos sig. Montcalms Stridskræfter vare opstillede paa den nordlige Strandbred nedenfor Staden, fra St. Charlesfloden til Vandfaldet ved Montmorency, og deres Stilling var sikret ved stærke Forskandsninger og dybe Grave.

Til Angrebet paa Quebec havde den kommanderende engelske General James Wolfe samlet 8,000 Mand; under ham befalede Brigadeføderne Moncton, Townshend og Murray. Det var unge og tapre Mænd ligesom deres Anførere, og de vare ligesom han vel bekendte med Baahenhaandværket. Grenadererne blandt Wolfes Tropper bleve anførte af Oberst Guy Carleton, det lette Infanteri af Oberstløjtnant William Howe. De samlede Stridskræfter bleve i Slutningen af Juni Maaned indskibede paa den Flaade, som bevogtede St. Lawrencestrømmen, og landfattede paa den store, folkerige og velbebyggede St. Orleans, noget nedenfor Quebec, hvor de opsløge sin Leir paa de frugtbare Marker.

Rættens efter Troppernes Udskibning rasede en heftig Storm, som anrettede stor Skade paa Transportskibene og ødelagde nogle smaa Fartøier. Endnu, medens den rasede, kom en Mængde Brandere, som vare afsendte for at ødelægge Flaaden,

drivende med Strømmen. Men de engelske Søfolk bestog dem forberedt og bugserede dem til Siden, saa at de ingen Skade gjorde. Efter lang Modstand opkastede Wolfe paa den vestlige Spids af Den Orleans og ved Pont Levi paa St. Lawrenceflodens sydlige Bred Batterier indenfor Stadens Kanonskudvidde. Oberst Guy Carleton kommanderede det første Batteri, Brigadeføder Moncton det sidste. Fra Pont Levi blev der udkastet Bomber og gloende Kugler; mange Huse i den øvre Stad bleve antændte og Staden forvandlede til Ruiner, men Fortet blev uskadt.

Wolfe, som længtes efter en afgjørende Kamp, fattede den niende Juli paa Vaade over fra Den Orleans til St. Lawrenceflodens nordlige Bred og leirede sig nedenfor Montmorencyfaldet. Dette var en mindre heldig Stilling, thi den rivende Strøm laa endnu med sine klippefulde Bredder imellem hans og Montcalms Leir. Men det Terrain, som han havde valgt, laa høiere end det, som Franskmændene holdt besat, og nedenfor Faldet var der et Badested over Montmorency, og dette kunde passeres i Ebbetiden. Tre Mile længere inde i Landet opdagede man endnu et Badested, men Bredderne vare steile og bedækkede med Skov. Paa begge Bredder havde den aarvaagne Montcalm opkastet Brystværn og posteret Tropper.

Den 18de Juli foretog Wolfe med to bevæbnede Slupper og to med Tropper besatte Transportskibe en Reconnoissance opad Floden. Han kom uskadt forbi Quebec og undersøgte omhyggeligt Bredderne ovenfor Staden. Rættens lige fra Flod-

bredden hævede sig overalt steile, taffede Klipper. Man sagde ham, at der ovenover disse laa en Flade, som kaldtes Abrahamsfletten, og paa denne kunde man nærme sig Staden fra dens svageste Side. Men hvorledes skulde man naa denne Slette? Klipperne vare jo for største Deelen utilgjængelige, og ethvert Punkt, hvor det var tænkeligt, at en Landstigning kunde finde Sted, var besættet.

Stuffedet i sine Forventninger vendte Wolfe tilbage til Montmorency og besluttede at angribe Montcalm i hans faste Leir, hvor vanskeligt det end vilde blive at nærme sig denne. Townshend og Murray skulde under Ebbetiden med sine Brigader gaa over Montmorency nedenfor Faldet for at storme den Redoute, som var opfaftet ligeoverfor Fortet. Paa samme Tid skulde Montcalm med en Del af sin Brigade sættes over fra Pont Levi i Waade. Skibet "Centurion", som var posteret i Farvandet, fik det Hverv at bringe Ilden fra et Batteri, der beherkede Badestedet, til Tausched, medens et Artilleritroop blev posteret paa en Øi og bestjød Fiendens Forskandsning paalangs, og to armerede Flodbaade bleve satte paa Stranden i Nærheden af Redouten for at beskytte Troppernes Overgang.

Men det gik, som det sædvanligt gaar ved indviklede Befalinger og vanskelige Manøvrer: en Del blev misforstaaet eller forsømt, og Følgen heraf blev Forvirring. Mange af de Waade, som kom fra Pont Levi, løb paa Grund paa et Sted, hvor de vare meget udsatte for Ilden fra Fiendens Batterier. Wolfe, som var tilstede paa Strandbredden og ledede

det Hele, anstrengte sig for at holde sine utaalmodige Tropper tilbage, indtil Waadene atter vare komne af Grund og Folkene landsatte. Tretten Kompagnier Grenaderer og 200 Mand Provindstroppe kom først i Land. Grenadererne afventede ikke Ankomsten af Brigadekommandør Montcalm og hans Regimenter eller af de Tropper, som under Townshends Ansørgelse vare bestemte til at angribe samtidig med dem. Uden engang at give sig Tid til at blive opstillede i Slagorden stormede de heftigt løs paa Fiendens Forskandsninger. En Regu af Kugler modtog dem og drev dem tilbage til Badestedet, hvor de maatte søge Beskyttelse bag den af Fienden forladte Redoute. Her bleve de staaende uden atter at kunne ordne sine Rækker, thi saasnart de vovede sig frem fra sit Skjul, vare de udsatte for den ødelæggende Ild. Endelig kom Montcalms Brigade i Land, ordnede sig, kom Grenadererne til Hjælp og drev Fienden tilbage. Imidlertid trak Grenadererne sig nu ligesaa overilet tilbage, som de før vare trængte frem, og lode mange af sine saarede Kamerater tilbage paa Kamppladsen, hvor de bleve dræbte og skælperede af de Wilde. Det herved foraarjagede Ophold blev fordærveligt for hele Foretagendet. Det var allerede ud paa Dagen, en Storm rejste sig, Floden begyndte at komme, og om kort Tid vilde Tilbageslaget være spærret for Engländerne, ifald de bleve slaaede. Wolfe maatte derfor afstaa fra Angrebet og trække sig tilbage over Floden, efter at han ved Grenaderernes dumdriftige Gidsighed havde mistet over 400 Mand. De to Skibe, som vare satte paa Grund,

blebe stukne i Brand, for at de ikke skulde falde i Fiendens Hænder.

Nu blev Brigadekommandør Murray affendt paa Transportflibe med 1,200 Mand; han skulde seile op forbi Staden og i Forening med Kontre-Admiral Holmes ødelægge de fiendelige Skibe og landsætte Tropper paa den nordlige Flodbred. Skibene vare sikrede mod ethvert Angreb; nogle Forraad og nogen Munition blev ødelagt; der blev taget nogle Fanger, og derpaa vendte Murray tilbage med Efterretningen om, at Englænderne havde taget Forterne Niagara, Ticonderogha og Pont Crownen, og at General Umherst rustede sig til Angreb paa Isle aux Noix.

Wolfe havde en svag Helbred og et pirreligt Sind; Nederlaget ved Montmorencyfaldet havde gjort et dybt Indtryk paa ham, og han troede sig bedækket med Skam. De Bebreidelser, han gjorde sig selv, forøgedes endmere ved det Held, som havde fulgt de øvrige Befalingsmænd i andre Egne. Alle de Vanskeligheder, som optaarne sig om, nagede uafslutteligt paa hans Sind, og hertil kom endnu, at General Umherst lovede med at komme ham til Hjælp. Han tabte næsten Modet og erklærede, at han ikke vilde vende tilbage med uforrettet Sag, for som andre uheldige Befalingsmænd at udsætte sig for Høbelens Haan og Bebreidelser. Som en Følge af disse Sindsbevægelser blev han angreben af en Feber, der i nogen Tid gjorde ham udhygtig til at foretage sig Noget.

Midt under sin Sygdom sammenskaldte han et Krigsraad, som besluttede at forandre hele Operationsplanen. Man bestemte sig til at

sende Tropper opad Floden forbi Staden for om muligt at foretage en Diversion i hin Retning eller løkke Montcalm til et Slag i aaben Mark. Før Wolfe bragte denne Plan til Udførelse, recognoscerede han endnu engang Staden sammen med Admiral Saunders, men der frembød sig ingen bedre Udvei.

Den korte kanadiske Sommer var forbi, man var i September Maaned; Leirex ved Montmorency blev opløst, og Tropperne bragtes over til Pont Levi; man lod kun saa mange blive tilbage, som der behøvedes til at holde Batterierne paa Den Orleans besatte.

Den 5te og 6te September fandt Indslibningen Sted ovenfor Pont Levi paa Transportflibe, som i dette Niemed vare sendte derop. Montcalm affendte de Bougainville med 1,500 Mand langs ad den nordlige Flodbred ovenfor Staden for at iagttage Eskadrens Bevægelser og forhindre en Landgang. For at stusse Franskmændene med Hensyn til det Sted, som var bestemt til Landingen, seilede Admiral Holmes tre Mile længere opad Floden forbi det Punkt, hvor Landstigningen virkelig skulde finde Sted. Ved Natens Frembrud skulde han imidlertid vende tilbage og beskytte Landgangen. I denne Expedition deltog ogsaa den senere som Opdager saa berømt James Cook. Han skulde tilligemed nogle andre Sømand peile Floden og udlægge Vøier ligeoverfor Montcalms Leir, som om man havde et Angreb isinde fra hin Side.

Wolfe var endnu ikke kommen til Kræfter efter sin Sygdom. "Min Helbred er ødelagt", skrev han til en Ven, "jeg har ikke engang den

Trojt at have ydet Staten nogen betydelig Tjeneste, og jeg har heller ingen Udfigt dertil." Hans mest brændende Dnske, der gav ham Kraft til at udholde de største Anstrengelser, var at faa Leilighed til at udvise den Skamplet, som Nederlaget ved Montmorency efter hans Mening havde sat paa hans Krigerere. I denne Stemning skal han engang ved sit Aftensmaaltid have digtet og junget en liden Soldaterjang, som endnu gaar under hans Navn.

Da han indskibede sig til sit naturlige Foretagende, synes en Anelse om hans nærforestaaende Død at have forebæbet ham. En Midshipmand John Robinson, der var tilstede ved denne Leilighed og senere blev Professor i Edinburgh, pleiede at fortælle, at Wolfe, medens han sad blandt sine Officierer, og Baaden stille gled ned ad Strømmen, dæmpet og med Inderlighed reciterede Grays "Elegie paa en Landsbyfirkegaard", som dengang nylig var udfkommen. Især syntes et Vers, som handler om den jordiske Magts og Vres Forgængelighed at harmonere med hans mørke Sindsstemning. "Mine Herret!" udbrød han efterat have fremsagt Digtet, "jeg vilde hellere være dette Digts Forfatter end indtage Quebec!"

Indskibningen foregik paa Flodbaade den 13de September ved Midnat; man lod Baadene saa sagte som muligt drive ned ad Strømmen. "Hvem der?" raabte en Skildvagts fra Bredden. "Frankrig!" svarede en Kaptein, som forstod Fransk, fra den forreste Baad. "Fra hvilket Regiment?" spurgte Skildvagten igjen. "Dronningens Regiment!" svarede Kapteinen, som vidste, at dette Re-

giment var blandt Bougainvilles Korps. Man ventede netop en Proviantconvoi fra Bougainvilles Stilling, og Skildvagten, som troede, at det var denne, raabte, "Passer!", og Baadene gled uhindret videre.

Landingen fandt Sted ved Kay Diamond i en Bugt, som endnu bærer Wolfes Navn. Han havde opdaget den ved Rekonoscering og lagt Mærke til, at der herfra førte en steil Fodsti op til Abrahams-høiden; man kunde kun med megen Besvær klatre op ad den, og den syntes at være svagt besat foroven. Wolfe var af en af de Første, som landede og begyndte at stige op; Stien var saa smal, at der kun kunde gaa to Mand ved Siden af hinanden, og den var desuden gennemstaaen af Lværgrave. Oberst Howe med det lette Infanteri og Høilænderne klatrede op ad de steile Klipper, idet de holdt sig fast ved Rødder og Kviste, og forjog en fransk Troppesdeling under en Sergeant, der havde Post paa Toppen. Efterhaanden, som Følkene kom op, ordnede Wolfe dem i Rækker og Geleder, og ved Dagens Frembrud var han i Besiddelse af den vigtige Abrahamsflette.

Montcalm blev som lynslagen, da han fik Efterretningen om, at Englænderne befandt sig paa Sketten og truede Staden fra dens svageste Side. Han forlod sine Forskandsninger, ilede over St. Charlesfloden og besteg Høiderne, som overalt hævede sig fra dens Bredder. Hans Stridskræfter vare ligejaa talrige som Wolfes, men en stor Del af dem vare kun Kolonialtropper og Wilde. Da han saa den velordnede Hær af regulære Tropp-

per, som han skulde skjæmpe imod, sendte han øieblikkelig Ild afsted til de Bougainville, for at falde ham til Hjælp med sit Detachment, og til de Vandreuils Leir for at forlange 1,500 Mand Forstærkning. Imidlertid forsøgte han at overfløie Englændernes venstre Flanke og trænge dem henimod de ligeoverfor liggende Afgrunde. Men Wolfe mærkede hans Hensigt og sendte Brigadeføremændør Townshend imod ham med et Regiment, der desuden blev understøttet af to Batailloner, saa at den engelske venstre Flanke havde en dobbelt Front.

Franskmændene, som tænkte, at de blot skulde drive et Streifparti tilbage, havde i sit Hastværk kun medtaget tre lette Feltkanoner. Englænderne befad kun en eneste Kanon, som Matroserne med megen Besvær havde bragt op paa Høiden. Med dette Skjts beskjøde de en Tidlang hinanden, medens Montcalm bestandig ventede paa den tilfaldte Hjælp. Men da han længe havde ventet forgjæves, forgif Taalmodigheden ham endelig, og han førte sine disciplinerede Tropper frem til en Kamp paa nærmere Hold med Geværild, medens Indianerne fra Lønningerne og Kornmarkerne skulde understøtte dem med en vedholdende Ild. Franskmændene stormede modigt, men nordnet fremad og fyrede hurtigt; med deres Ild gjorde kun ringe Virkning; Englænderne gave derimod først Ild, da deres Angribere vare komne dem paa slydret Skridt nær, og deres Salver vare derfor langt mere ødelæggende; men de vilde gjorde dem dog stor Skade ved fra sit Skjul at bortskyde deres Officerer. Wolfe, som

stedse var i Spidsen for sine Tropper, blev saaret af en Kugle i Haandledet, men han bandt et Lommetørklæde om Saaret og førte sine Grenaderer fremad til et Bajonetangreb, og Fienden begyndte at vige; men nu blev han truffet af en Kugle i Brystet. Han følte, at Saaret var dødeligt, og frygtede, at Mødet skulde svigte Tropperne, naar de saa ham falde. Han støttede sig til en Løjtnant for at holde sig oppe og sagde svagt: "Mine brave Folk skulle ikke se mig falde". Han blev baaret længere tilbage; man bragte ham Vand for at lække hans Tørst og spurgte ham, om han ønskede en Saarlæge. "Det er til ingen Nytte", svarede han, "med mig er Alt forbi". Nu forlangte han, at man skulde lægge ham ned, og Løjtnanten satte sig paa Jorden og holdt ham i sine Arme.

"De løbe! De løbe! Se, hvor de løbe!" raabte pludselig En af de Omstaaende. "Hvem løber?" spurgte Wolfe ivrigt, som om han vaagnede op af en dyb Søvn. "Fienden, Sir, de vige overalt". Den døende Helt kom endnu engang til sig selv. "En af Eder, mine Venner, skal gaa til Oberst Burton og befale ham saa hurtigt som muligt at lade Webbs Regiment marchere over St. Charlesfloden og af skjære Fienden Tilbagetoget over Broen". Derpaa vendte han sig om paa Siden og sagde: "Gud være lobet, nu kan jeg dø i Fred!" Han udaandede sin Heltesjæl med den Trøst i sine sidste Øieblikke, at Seiren vilde udslutte Mindet om Nederlaget ved Montmorency. England gav sin tapre og begavede unge Søns Lig Plads blandt sine

rømte Mænd i Westminster-Abbediet, og paa Abrahamskiletten kneiser en Mindestøtte til hans Vre.

Brigadeføremænd Murray havde virkelig gjenembrudt Fiendens Centrum og Hælcænderne anrettede et stærkt Blodbad med sine Slagmorer, idet de dreve Frankmændene ind i Staden eller tilbage til deres Forskandsninger ved St. Charlesfloden. Den første Brigadeføremænd Monkton var haardt saaret i Lungen, og Befalingen gik over til Townshend, der skyndte sig igjen at ordne Tropperne i Centrum, som vare komne i Uorden under Forsølgelsen. Nu rykkede de Bougainville frem i nogen Afstand. Han kom med to Tusinde Mand friske Tropper; men han kom for sent til at forandre Kampens Udfald. Den tapre Montcalm var bleven dødelig saaret, medens han ved Johannesporten anstrengte sig for igjen at samle sine flygtende Tropper, og han var bleven bragt ind i Staden.

Townshend rykkede frem med en Troppesafdeling for at møde de Bougainville; men denne undgik en Kamp og trak sig tilbage til Skovene og Sumpene, hvorhen man ikke holdt det for raadeligt at forfølge ham. Engländerne havde vundet en fuldstændig Seier; omtrent 500 Fiender vare faldne; der var taget over 1000 Fanger, hvoriblandt flere

Officerer, og de Engelse vare i Besiddelse af en stærk Stilling paa Abrahamskiletten, som de skyndte sig at befæste og armere med Artilleri, der blev bragt derop over Høiderne.

Den tapre Montcalm skrev til General Townshend for at anbefale Fangerne til Briternes Menneskelighed. Da Lægen sagde ham, at han kun havde nogle faa Timer tilbage at leve i, svarede han: "Saa meget desto bedre; jeg er glad ved, at jeg ikke vil komme til at opleve Quebecks Overgivelse". Han betroede Stadens Forsvar til de Ramsay, som havde kommanderet Garnisonen. "I Deres Varetægt overgiver jeg Frankrigs Vre. Jeg blander mig nu ikke mere i Noget og giver ingen Befalinger mere; jeg har vigtigere Ting at tage vare end denne ødelagte Stad og dette ullykkelige Land. Min Tid er kort, i Nat vil jeg vende mine Tanker til Gud og forberede mig til Døden. Vær ved godt Mod, og gid det maa lykkes Dem at komme ud af den nubærende uheldige Stilling". Derpaa lod han sin Kapellan hente, som tilligemed Coloniens Biskop tilbragte Natten hos ham. Montcalm døde henad Morgenstunden som en tapper Soldat og from Katholik.

Sjelden have vel to værdigere Fiender end Wolfe og Montcalm udgødt sit Blod paa den samme Balplads. Fire Dage efter Begges ærefulde Død overgav Quebec sig.

Blandinger — Nyt og Gammelt.

Gudsminnen. Tæt ved Eleshøj, omtrent der, hvor Chausséen bøier af til Egernsfjord, stod for faa Aar siden et lidet gammelt Hus, der i

den saakaldte Kosaktid paa en mærkelig Maade sfaanedes for de vilde Krigeres Besøg. Huset beboedes dengang af en gammel Kone og hendes Barnebarn, en Ungling paa thyve Aar.

Det var i Mæret 1814, i de første Dage af Januar, nemlig den 4de om Eftermiddagen; Stormen hvinede og tudede, og Frostens maledede underlige Figurer paa de smaa Vinduesruider. Den gamle Bedstemoder sad ved det surrende Koffehjul, men med bekymret Mine; thi de vilde Kosakker droge plyndrende og vildt huserende omkring i Nabolaget. Endnu havde dog ingen Fiender ladet sig se hos dem, men gennem Stormens Tuden og Træernes Susen lod deres vilde Straal og raa Latte forferdeligt i deres Dren, og hvert Dieblik kunde man vente at se en "Landsemand" banke paa den Dør, der ellers gæstfrit pleiede at aabne sig. Da faldt den gudfrygtige Gamle paa Kne og anraabte Almagtens Gud om at sfaane deres Hytte og bevare dem for den grumme Fiende. "I dit Skjød, o Herre, nedlægger jeg alle mine Sorger og Bekymringer for os i denne Nat; vær du vor faste Borg og tag du os i din Varetegt!"—Men Unglingen lo ad hende og sagde: "Nei Bedstemoder! Vor Herre lader nok være i saa kort en Tid at opføre en Mur omkring vort Hus!"—Smidlertid nærmede Fienden sig fra alle Sider, og alle Nabohusene vare om Aftenen opfyldte af raa Krigere; Stormen hvinede stedse stærkere, og Kulden tiltog med hvert Dieblik. Af Frygt for, at Bedstemoderens Sang kunde hidlokke Fienden, der, mærkeligt nok, endnu ikke

havde fundet Veien til deres Bolig, bad Yndlingen hende om at holde inde med Sangen; men hun lod sig ikke forstyrre. Sent paa Aftenen lod hun ham lukke Skodderne for Vinduet bedre til og begive sig tilfjængs; hun selv vedblev hele Natten at synges og bede: "Byg en Mur omkring os, o Herre!"—Næste Morgen var alting roligt, og hun bød ham da at tage Skodderne fra og se efter, hvordan vel Naboeerne havde det, og om Fienden endnu var i Nærheden? Men se,—Døren var ikke til at faa op, undtagen indad; thi udenfor laa Sneen optaarnet, saa Huset aldeles var skjult. Da udbrød Unglingen: "Ja, Herren kan bygge Mure; o fjære, gode Bedstemoder, kom dog og se Guds Under!"—Fra den Dag af spottede han aldrig mere, naar Bedstemoderen opsendte sine Bønner til Kjærlighedens Fader.

Den fromme Gamle døde for omtrent tredive Aar siden, men Mindet om hende lever endnu i Folkemunde. Huset ødelagdes for et Par Aar siden ved en Ildbrand.

Udgudlækningsanstalt. OmKjøbenhavns Udgudlækningsanstalt meddeles Følgende: Grundtanke i den hele Indretning er at efterligne de i Naturen givne Forhold med største Nøiagtighed; Vandet bringes derfor ved Kogning og en nøie afsættet Afkjøling til samme Varmegrad, som Blodet har (37½ Gr. Celsius), og ledes saa gennem Blitrør ind i Udflækningsindretningen. Forøget Varmegrad vilde ødelægge hvert eneste Ueg. Denne har omtrent samme Form som et Billiardspillebord og indeholder 600 Ueg, som ligge ordnede i Rækker tværsøver. De ligge

der baade blødt og varmt, og over dem hviler et tykt Gutapercharør af en Saandleeds Tykkelse, fyldt med Vand af Blodets Varme. For at denne Varmegrad imidlertid skal kunne faa jebnt som muligt virke paa Eggene, maa disse vendes 4 Gange om Dagen. Ligesom naar Sønen selv besørger Udklæfningen, fuldendes den ogsaa her i 21 Dage.

Alle de frugtbare Egg, som paa samme Dag ere lagte ind i Indretningen, udklæffes sølgelig ogsaa paa samme Dag, og den Besøgende kan saaledes have godt Haab om at faa se idetmindste nogle Kyllinger hoppe ud. I det første Døgn efter Fødselen holdes de i Indretningen uden anden Næring end den, de have med sig ud af Eggene; derimod slippes frisk Luft ind gennem smaa Hul i Indretningen, saa de Smaa den første Dag i sit Liv kunne vænne sig til at indaande den. Allerede den anden Dag flyttes de ud i Rummet ved Siden af, hvor en liden Hønssegaard er anlagt. Der faar de springe omkring saa frit, som de ønske; men endnu bedre er det, at de, naar de trænge Varme eller Hvile, have et Tilflugtssted, som fuldt erstatter Sønen's Vinger, og det er et stort Gummirør, som er lagt ind i Hønssegaarden. Medhængende Frynser skjule vistnok denne Varmeleder, men de Smaa finde den alligevel og krybe ind under dens Hegn, saavel naar Dagen synes dem raa og kold, som naar Afteuen falder dem til Hvile.

Saaledes tribes og voge imidlertid de Smaa, fredede for Katte Høge, Kulde og Utsi, ganske vist lige saa godt som sine paa den gamle Bis opfødte Kamerater, — indtil de en vakker Dag sendes ud i Verden for at dele andre Kyllingers Lod. Det Hele er et mærkeligt Bevis paa, hvorledes Mennesket ved kunstige Midler kan erstatte Naturens Arbejde, ligesom det er indrettet paa den sundrigste og omhyggeligste Maade.

Chirurgisk Mechanik. Et engelsk medicinsk Blad ansøger som et slaaende Bevis paa, hvilke Fremskridt den chirurgiske Mechanik har gjort, følgende Tilfælde:

En ung Kone ved Navn Robertson, tabte i Aaret 1869 ved Amputation, der foretoges paa Grund af Koldbrand efter Frost, begge Hænder og begge Fødder. Der foranstaltedes for den Ulykkelige en Indsamling, for at hun kunde komme til London, for hos Læge Genther Begg at erholde kunstige Lemmer. Dette skede ogsaa, og ved de kunstige Hænder, der vilkaarigen kunde aabnes og lukkes, var hun istand til at bruge den fineste Naal, og det varede ikke længe, inden hun dermed forfærdigede endog Schawls, hvormed hun ernærede sig rigeligen. Et af Schawlene sendtes som Foræring til Dronningen, som derfor gav hende en Belønning. Ved Hjælp af Krykker kunde hun gaa, og nu efter 3 Aars Forløb er hun istand til at strikke, sy, skrive, klæde sig af og paa osv.

S u d h o l d: Det forladte Hus (Digt)—Murerfamilien—Kaffestieret ved det kuriske Fæst—Slaget paa Abrahamsfletten ved Quebec 1759—Blændinger—Nyt og Gammelt.